

SCENARIUSZ LEKCJI JĘZYKA POLSKIEGO W KLASACH SZÓSTYCH ZREALIZOWANEJ W RAMACH PROJEKTU UNIJNEGO

„PROFESJONALNI W ZAWODZIE”

CYKL LEKCJI: NA TROPIE WIĘZI POMIĘDZY JĘZYKAMI

OPIS CYKLU: Cykl zajęć z języka polskiego realizowanych w klasach szóstych w roku szkolnym 2020/2021 dotyczy przede wszystkim zagadnień z kultury języka /w tym, m.in. pojęcie normy potocznej, normy wzorcowej, kryteria oceny poprawności językowej zapożyczeń/, umiejętności metajęzykowych uczniów, kształtowania umiejętności komunikowania się w języku ojczystym i językach nowożytnych, twórczego podejścia do nauki języków. W ramach projektu planowana jest realizacja zajęć:

1. Wędrówki po Układzie Słonecznym i nie tylko – na tropie więzi pomiędzy językami.
2. Angielski randomowo na polskim? – nie sądzę.

Ze względu na różnorodność kulturową i językową uczniów klasy planowana jest kontynuacja cyklu w zakresie zabaw z językiem rosyjskim, białoruskim i hiszpańskim.

CELE WYNIKAJĄCE Z PREAMBUŁY DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ:

- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;

ODNIESIENIA DO KOMPETENCJI KLUCZOWYCH:

- sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych nowożytnych;
- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
- praca w zespole i społeczna aktywność.

ODNIESIENIA DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ:

- II.2.3. Uczeń używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- III.2.4. Uczeń redaguje notatki;
- IV. 1. Uczeń korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;
- IV. 5. Uczeń korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych oraz słownika terminów literackich

TEMAT: Wędrowki po Układzie Słonecznym i nie tylko - na tropie więzi pomiędzy językami.

JEDNOSTKI LEKCYJNE: 1 godzina lekcyjna

CEL /sformułowany w języku ucznia/: Na polskim tropimy łacinę.

KRYTERIA SUKCESU /sformułowane w języku ucznia/:

1. Odnajduję słowa pochodzące od łacińskich nazw planet.
2. Tłumaczę łacińskie sentencje.
3. Wyjaśniam, dlaczego w polskim są słowa pochodzące z łaciny.

METODY PRACY:

- burza mózgów;
- praca ze słownikiem wyrazów obcych;
- ćwiczenia praktyczne;
- film;
- dyskusja.

FORMY PRACY:

- zbiorowa;
- indywidualna;
- grupowa.

WYKORZYSTANE MATERIAŁY:

1. Załącznik nr 1: PREZENTACJA:
<https://view.genial.ly/61364dd8f4dfaa0dcf2a5f7f/presentation-history-presentation-iii>;
2. Załącznik nr 2: KARTA REFLEKSJI;
3. Załącznik nr 3, 4: ZADANIA DO PRACY W PRACACH;
4. *Słowniki wyrazów obcych*;
5. „Błyskawiczne dzieje polszczyzny. Odcinek 2. Powstanie języka polskiego”
<https://www.youtube.com/watch?v=UZW4GgzQ1c4>, z dnia 6.09.2021;

BIBLIOGRAFIA:

1. Agnieszka Szurek, *Polski czy europejski? W poszukiwaniu więzi między językami*, WSiP, 2012.
2. *Zapóżyczenia w języku polskim – język polski nie taki polski*, <https://polszczyzna.pl/zapozyczenia-w-jezyku-polskim/>, z dnia 6.09.2021.

PRZEBIEG LEKCJI:

WPROWADZENIE DO TEMATU LEKCJI:

1. Nauczyciel prezentuje uczniom planszę z wybranymi łacińskimi nazwami planet i gwiazd z Układu Słonecznego /załącznik nr 1/.
2. Uczniowie analizują wyróżnione słowa: SOL, TERRA, LUNA, ASTRA /pod kątem podobieństwa do słów używanych w języku polskim/ i wyjaśniają, korzystając ze słowników wyrazów obcych, pochodzenie nazw pozostałych planet.
3. Uczniowie samodzielnie zapisują wnioski:
/łac./ SOL - SŁOŃCE – solarium, solarny, rzymski Helios
/łac./TERRA - ZIEMIA – terrarium, terakota

/łac./ LUNA – KSIEŻYC – lunatyk, luneta, bogini Księżyca

/łac./ ASTRA – GWIAZDA – astrologia, astronomia

URANUS, NEPTUNUS, SATURNUS, VENUS, MERCURIUS, IUPITER – bogowie z mitologii rzymskiej.

4. Nauczyciel wyjaśnia sentencję łacińską „Per aspera ad astra”: Przez trudy do gwiazd.
5. Zapisanie tematu, celu lekcji i kryteriów sukcesu.
6. Uczniowie dokonują indywidualnej refleksji na temat tematu: CO JUŻ WIEM NA TEN TEMAT? CZEGO CHCĘ SIĘ DOWIEDZIEĆ? /załącznik nr 2/
7. Chętni uczniowie dzielą się swoimi wypowiedziami /runda bez przymusu/.

FAZA WŁAŚCIWA:

1. Nauczyciel przedstawia prezentację na temat sentencji łacińskiej „Res sacra miser” /załącznik nr 1/. Uczniowie poszukują wyjaśnienia sentencji, korzystając ze skojarzeń w języku polskim, białoruskim.
2. Uczniowie pracują w parach, wyjaśniając dwie kolejne sentencje (jedna na parę): „Nicolao Copernico grata patria”, „Amor patriae nostra lex” /załącznik nr 3, 4/.
3. Uczniowie w grupach czteroosobowych dzielą się swoimi ustalonymi wyjaśnieniami.
4. Nauczyciel prosi wybranych uczniów o podsumowanie zadania.

PODSUMOWANIE:

1. Uczniowie oglądają film: „Błyskawiczne dzieje polszczyzny. Odcinek 2. Powstanie języka polskiego” <https://www.youtube.com/watch?v=UZW4GgzQ1c4> /załącznik nr 1/.
2. Nauczyciel prosi uczniów o wyjaśnienie, skąd się wzięła łacina w języku polskim.
3. Uczniowie zapisują swoje odpowiedzi w zeszytach. Chętni uczniowie dzielą się odpowiedziami z klasą.
4. Nauczyciel prosi uczniów o uzupełnienie refleksji /załącznik nr 2/: CZEGO SIĘ DOWIEDZIAŁAM/DOWIEDZIAŁEM.
5. Chętni uczniowie dzielą się refleksją /runda bez przymusu/.
6. Nauczyciel stawia pytania: Z jakich innych języków polszczyzna mogła jeszcze pożyczać słowa, zdania, konstrukcje, związki frazeologiczne? Jak jest dziś? – Krótka dyskusja jest wstępem do kolejnych zajęć na temat zapożyczeń z języka angielskiego.

ZADANIE PRACY DLA CHĘTNYCH: Poszukaj 5 słów angielskich, które brzmią podobnie w języku polskim.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1: PREZENTACJA: NA TROPIE ŁACINY W POLSKIM:

<https://view.genial.ly/61364dd8f4dfaa0dcf2a5f7f/presentation-history-presentation-iii>

Załącznik nr 2: KARTA REFLEKSJI

CZEGO SIĘ
DOWIEDZIAŁAM/DOWIEDZIAŁEM?

.....
.....
.....
.....
.....

CZEGO SIĘ CHCĘ DOWIEDZIEĆ?

.....
.....
.....
.....
.....

CO JUŻ WIEM NA TEN TEMAT?

.....
.....
.....
.....
.....

Załącznik nr 3:

Praca w parach: NICOLAO COPERNICO GRATA PATRIA

1. W napisie: NICOLAO COPERNICO GRATA PATRIA podkreślcie słowa, które Waszym zdaniem są łacińskimi odpowiednikami słów „Mikołaj Kopernik”.
2. Od słowa „patria” pochodzi polskie słowo patriotyzm, patriota. Co może oznaczać wyraz „patria”?
3. Sprawdźcie w słowniku wyrazów obcych słowa: gratis, gratulacje, gratyfikacja.
4. Co może oznaczać słowo „grata”?
5. Jak rozumiecie napis: NICOLAO COPERNICO GRATA PATRIA?

Załącznik nr 4:

Praca w parach: AMOR PATRIE NOSTRA LEX.

AMOR PATRIAE NOSTRA LEX to powiedzenie ważne dla polskiej husarii. Postarajcie się dowiedzieć, co to znaczy.

1. Od słowa „patria” pochodzi polskie słowo patriotyzm, patriota. Co może oznaczać wyraz „patria”?
2. Z jakim uczuciem kojarzy się łacińskie słowo AMOR? Jakie możesz znaleźć wyrazy pokrewne do niego?
3. Sprawdźcie w słowniku wyrazów obcych znaczenia słów: legilatura, legitymować, legislacja.
4. Czy już wiecie co znaczy słowo lex?
5. Wyraz nostra oznacza „nasza”. Należy je jednak przetłumaczyć jako „naszym”.
6. Co oznaczają słowa: **AMOR PATRIE NOSTRA LEX.**